

Citotoets Oefenboek (2)

Gemengde opgaven | Groep 8

Junior Einstein

© 2015 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-90-823579-1-2

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Taal | Lezen 6

Taal | Woordenschat 16

Taal | Taalverzorging 18

Rekenen | Getallen 28

Rekenen | Verhoudingen 33

Rekenen | Meten en Meetkunde 37

Rekenen | Verbanden 41

Antwoorden 45

Inleiding

In dit Citotoets Oefenboek (deel 2 van een serie) van Junior Einstein kan op een goede en verantwoorde manier geoefend worden voor de centrale eindtoets van het Cito.

Voor alle leerlingen van groep 8 in het reguliere basis-onderwijs is het verplicht om een eindtoets te maken. De centrale eindtoets toetst wat een leerling aan het eind van de basisschoolperiode heeft geleerd. Tevens geeft de centrale eindtoets een score weer en voorspelt hoe een leerling het naar verwachting zal doen in het voortgezet onderwijs (VO), in aanvulling op het schooladvies. Hoewel de score van de centrale eindtoets niet meer bepalend is voor het schooladvies, voelt het wel prettig om een score te halen die recht doet aan wat de leerling daadwerkelijk in huis heeft.

Alle onderwerpen die in de centrale eindtoets zitten, komen in dit oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is afgestemd op die van het Cito. De centrale eindtoets bestaat uit de verplichte onderdelen taal en rekenen. Beide onderdelen bestaan uit verschillende domeinen met subdomeinen.

Onderdeel	Domein	Subdomein
Taal	Lezen	Begrijpend lezen Interpreteren Samenvatten Opzoeken
	Woordenschat	
	Schrijven	
	Taalverzorging	Spelling: • <i>werkwoorden</i> • <i>niet werkwoorden</i> Grammatica Interpunctie
Rekenen	Getallen	
	Verhoudingen	
	Meten en meetkunde	
	Verbanden	

Onderdeel Taal

Lezen

Tijdens het leesproces wordt er betekenis gegeven aan een geschreven tekst. De lezer kan dit leesproces inzetten in verschillende situaties, bijvoorbeeld om instructies op te volgen, om zichzelf te vermaken, om nieuwe informatie te verkrijgen, om studieteksten te onthouden of om informatie op te zoeken.

Begrijpend lezen

Begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. De lezer kan zich een goede voorstelling maken van een tekst. Daarbij kan de lezer relaties leggen tussen tekstdelen, maar ook relaties leggen tussen een tekst en de eigen kennis.

De centrale eindtoets biedt verschillende soorten teksten aan. Deze kunnen *informatief* (de schrijver geeft feitelijke informatie), *betogend* (de schrijver geeft naast feitelijke informatie, ook zijn eigen mening en opvatting), *instructief* (de schrijver legt uit hoe je een bepaalde handeling moet verrichten) of *fictief* (de schrijver wil de lezer plezier laten beleven met een verzonnen verhaal) zijn.

De opgaven richten zich op verbanden tussen zinnen, relaties tussen tekstgedeelten en specifieke inhoud in een tekst, zoals de hoofdgedachte, het thema en het doel.

Interpreteren

Bij het interpreteren kan de lezer informatie uit een tekst in verband brengen met wat hij al weet. Denk hierbij aan het invullen van weggelaten woorden in een gatentekst.

Samenvatten

Bij het samenvatten gaat het om het begrijpen van de informatie in een tekst en het toepassen van die informatie. Wat zijn de hoofd- en bijzaken? De informatie van een tekst moet opgeslagen worden, om deze op een ander moment weer toe te passen. Bijvoorbeeld bij het maken van een proefwerk of een werkstuk. In de centrale eindtoets kan de tekst omgezet worden in een verkorte tekst of in een schema of tabel.

De opgaven richten zich op de bruikbaarheid van een tekst, het plaatsen van een passende titel, het in- of aanvullen van een schema of het selecteren van het meest geschikte schema dat past bij een tekst.

Opzoeken

Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen. Denk hierbij aan het opsporen van informatie uit een krant, tv-gids, reisgids, telefoongids, woordenboek of informatie op een website. De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend.

De opgaven richten zich op het kiezen van een geschikte informatiebron, het kiezen van de juiste ingang tot een informatiebron, het selecteren van trefwoorden en zoekvragen en het hanteren van specifieke informatiebronnen. Hoe zoek je in een woordenboek? Hoe zoek je op een website?

Woordenschat

Bij de woordenschat gaat het om het kennen van de betekenis van woorden en woordgroepen. De opgaven richten zich op de betekenis van woorden in zinnen of de betekenis van woorden op zichzelf. Ook kan gevraagd worden naar een synoniem van een gegeven woord.

Schrijven

Dit onderdeel in de centrale eindtoets richt zich op teksten, waarin fouten zijn gemaakt door de schrijver. Die 'fouten' zijn blijven staan. In de opgaven draait het juist om die gemaakte fouten. Het gaat hier om fouten die betrekking hebben op de inhoud of passendheid van een tekst. De schrijver geeft vage, overbodige of onvoldoende informatie, de schrijver spreekt zichzelf tegen en houdt zich niet aan de feiten, de schrijver heeft de relaties tussen en binnen de zinnen niet juist beschreven of de schrijver stemt zijn tekst niet af op de lezer, door gebruik te maken van woorden of zinnen die te gecompliceerd zijn voor de lezer.

Taalverzorging

Bij spelling gaat het om de schrijfwijze van woorden. Deze richt zich op de werkwoorden en de niet-werkwoorden. In de opgave moet een leerling bijvoorbeeld het fout gespelde woord kunnen herkennen of juist de goed gespelde woorden.

In de centrale eindtoets richt de grammatica zich op de analyse van zinnen in zinsdelen en het benoemen van woordsoorten. Denk hierbij aan het onderscheiden van de hoofd- of bijzin, het herkennen van de persoonsvorm, het lijdend voorwerp, het werkwoordelijk gezegde, het voltooid deelwoord, telwoorden, lidwoorden enz.

De interpunctie richt zich op het juist kunnen toepassen van de leestekens die binnen en tussen zinnen worden gebruikt. Ook komt het gebruik van hoofdletters aan bod. Wanneer plaats je een uitroepteken, een komma of vraagteken? Hoe worden de aanhalingstekens bij de directe rede geplaatst?

Onderdeel Rekenen

Tijdens de centrale eindtoets mogen leerlingen bij alle opgaven gebruik maken van kladpapier. Dit is in veel gevallen aan te bevelen. Het rekenen met de rekenmachine wordt niet getoetst.

Getallen

Dit domein richt zich op getallen, getalrelaties en het uitvoeren van de elementaire bewerkingen zoals optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen en combinaties hiervan met hele getallen, kommagetallen en breuken. Dit komt voor in opgaven met en zonder context.

Verhoudingen

Bij verhoudingen gaat het om het inzichtelijk werken met verhoudingen, breuken, procenten en kommagetallen in opgaven met en zonder context. Ook komen de onderlinge relaties aan bod.

De opgaven richten zich op het oplossen van verhoudingsproblemen, het rekenen met schaalnotaties, verhoudingen met elkaar vergelijken (wie heeft er gelijk?), het berekenen van kortingen, winst of verlies en het omzetten van verhoudingen en procenten, procenten en kommagetallen en breuken en procenten.

Metten en meetkunde

Het onderdeel meten en meetkunde richt zich vooral op het begrip van verschillende grootheden (lengte, oppervlakte, omtrek, gewicht, inhoud, tijd, snelheid en geld). Het aflezen van meetresultaten, het omzetten van maateenheden en de opbouw van de decimale structuur van het metriek stelsel komen aan bod.

De opgaven richten zich op het hanteren en aflezen van meetinstrumenten, het inschatten van grootte, het berekenen van de omtrek, oppervlakte en inhoud, rekenen met gewichtsmaten, het aflezen van tijden, het rekenen met de kalender, de samenhang tussen tijd en snelheid, het rekenen met geld, meetkundige figuren herkennen, rekenen met ruimtelijke objecten, het interpreteren van plattegronden en bouwtekeningen en symmetrie herkennen.

Verbanden

Bij verbanden gaat het voornamelijk om het omgaan met tabellen, diagrammen, grafieken, legenda's en assenstelsels. De opgaven richten zich op het lezen en interpreteren van gegevens en het met elkaar in verband brengen van de gegevens uit verschillende informatiebronnen.

Méér oefenen

Dit boek is een deel van een serie oefenboeken. Alle boeken samen, vormen een gedegen voorbereiding op de centrale eindtoets. Wil je méér oefenen dan wat de oefenboeken je bieden, dan heeft Junior Einstein ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

Toetanchamon

1 Toen hij koning werd, was hij een kind van nog maar
 2 negen jaar oud. Dat gebeurde ongeveer 3.500 jaar
 3 geleden in Egypte, waar koningen de titel 'farao'
 4 kregen. Als faraο betekende hij weinig, toch werd
 5 hij wereldberoemd. Zijn graftombe is namelijk de
 6 enige die vrijwel ongeschonden is teruggevonden,
 7 grafrovers alle andere al geplunderd hadden. De
 8 naam van deze faraο: Toetanchamon.

9 Toetanchamon is begraven in de Vallei der Koningen,
 10 waar meer graftombes zijn. Die van Toetanchamon
 11 is één van de kleinere en in 1922 gevonden door de
 12 Engelsman Howard Carter. De ingang ervan was
 13 eeuwenlang onbereikbaar voor plundersaars. Dat
 14 kwam, omdat bij het graven van een graf voor een
 15 andere faraο er zoveel zand op de grafingang van
 16 Toetanchamon was gegooid, dat niemand er meer
 17 bij kon.

18 Toetanchamons graf bestaat uit vier kamers. Toen
 19 Carter daar voor het eerst binnenliep, zag hij overal
 20 kostbaarheden en voorwerpen. De beschilderde
 21 wanden waren prachtig versierd met oude
 22 afbeeldingen en Egyptische tekens. Voor het leven
 23 na de dood kregen faraο's veel mee, zoals eten,
 24 drinken, kleding, sieraden, meubels, wagens en
 25 werktuigen. Het lichaam moest intact blijven om
 26 naar het hiernamaals te kunnen gaan en daar verder
 27 te leven. Toetanchamon is als mummie gelegd in
 28 drie in elkaar passende kisten, de kleinste van goud.
 29 Zijn hoofd werd beschermd met het nu wereld-
 30 beroemde gouden dodenmasker.

31 Als een onbetekende faraο al zoveel kostbaarheden
 32 en voorwerpen had meegekregen, hoeveel zou er
 33 dan wel niet te vinden zijn geweest in de leeg-
 34 gehaalde graven van andere faraο's? Kenners
 35 zeggen dat er toch nog meer ongeplunderde graven

36 waren, zoals van faraο Mencheperra. Er zijn serieuze
 37 aanwijzingen dat dit graf bestaat en ook waar het
 38 waarschijnlijk te vinden is. Er zijn al voorbereidingen
 39 voor een expeditie, die hiernaar op zoek zal gaan.

Opgave 1

Waarom is juist de graftombe van Toetanchamon zo beroemd geworden?

- Omdat Toetanchamon een gouden dodenmasker heeft.
- Omdat Toetanchamon daar ligt.
- Omdat het een kleine graftombe is.
- Omdat grafrovers deze tombe niet hebben geplunderd.

Opgave 2

Toetanchamon heeft als faraο niet veel betekend. Hoe komt dat, denk je?

- Negen jaar is te lang om wat te kunnen betekenen.
- Hij moest nog naar school.
- Hij was nog een kind.
- Hij was niet slim genoeg om iets te kunnen betekenen.

Opgave 3

Hoeveel graven zijn tot nu toe (vrijwel) ongeschonden gevonden?

- Niet één.
- Alleen die van Toetanchamon.
- Die van Toetanchamon en Mencheperra.
- Dat is onbekend.

Opgave 4

Lees: *Toen hij...jaar oud.* (r. 1, 2)

Naar wie verwijst: *hij*?

- Grafrovers.
- Toetanchamon.
- Mencheperra.
- Howard Carter.

Opgave 1

Bekijk de onderstaande getallen van A tot en met F:

A.	1/2 ton	D.	50.000
B.	1/4 ton	E.	12.500
C.	1/8 ton	F.	25.000

Welke breuken en getallen horen bij elkaar?

- A hoort bij D - B hoort bij F - C hoort bij E
- A hoort bij B - C hoort bij D - E hoort bij F
- A hoort bij D - B hoort bij C - C hoort bij E

Opgave 2

Jan tilde vorige week een gewicht van 12 kilo.
Hij tilt vandaag $\frac{1}{6}$ meer dan vorige week.

Hoeveel kilo tilt Jan nu?

- 15 kilo
- 16 kilo
- 14 kilo
- 13 kilo

Opgave 3

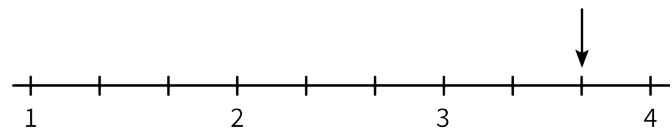
Voor de familie Sanders is het jaar goed begonnen.
In de loterij wonnen zij € 7.770.000,08.

Wat past er het best bij?

- € 7 $\frac{1}{4}$ miljoen
- € 7,8 ton
- € 7 $\frac{3}{4}$ miljoen
- € 7 $\frac{3}{4}$ honderdduizend

Opgave 4

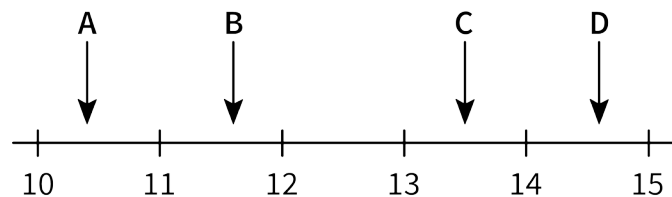
Welke breuk hoort bij de pijl?

- $3\frac{3}{3}$
- $\frac{4}{5}$
- $\frac{3}{4}$
- $3\frac{2}{3}$

Opgave 5

Bij welke pijl hoort het getal $13\frac{1}{2}$?

- A
- B
- C
- D

Opgave 6

$140 \times 90 =$

- 126
- 1.260
- 126.000
- 12.600